

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
«Про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну
правничу допомогу» щодо уточнення підстав припинення надання
безоплатної вторинної правничої допомоги

1. Мета проекту Закону України

Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо уточнення підстав припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги» (далі – законопроект) розроблено з метою забезпечення ефективного механізму надання безоплатної правничої допомоги.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Необхідність прийняття законопроекту викликана виникненням нових не врегульованих правовідносин у сфері надання безоплатної правничої допомоги у зв'язку з введенням в Україні, через відкриту збройну агресію російської федерації проти України, Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX, правового режиму воєнного стану. Зазначене загострило недосконалість існуючих правових норм у сфері забезпечення ефективного функціонування механізму надання безоплатної правничої допомоги.

Так, Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» частину першу статті 335 КПК України викладено в такій редакції: «1. У разі якщо обвинувачений ухилився від явки до суду або захворів на психічну чи іншу тяжку тривалу хворобу, яка виключає його участь у судовому провадженні, або був призваний для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, суд зупиняє судове провадження стосовно такого обвинуваченого до його розшуку, видужання або звільнення з військової служби і продовжує судове провадження стосовно інших обвинувачених, якщо воно здійснюється щодо декількох осіб. Розшук обвинуваченого, який ухилився від суду, оголошується ухвалою суду, організація виконання якої доручається слідчому та/або прокурору».

Через те, що значна кількість обвинувачених призвана для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, судами часто приймаються рішення про зупинення судового провадження.

В тому числі, зупиненню підлягають кримінальні провадження, в яких обвинуваченим надається безоплатна вторинна правнича допомога. В таких категоріях справ безоплатна вторинна правнича допомога фактично припиняє надаватись на невизначений строк. Однак, рішення при припинення дії доручення центрами з надання безоплатної вторинної правничої допомоги не приймається через відсутність відповідної підстави в законодавстві.

Відповідно до Порядку оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, та Методики обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465, оплата послуг та відшкодування витрат адвоката у кримінальному провадженні здійснюються тільки по закінченню стадії провадження або у випадку дострокового припинення дії доручення на надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Таким чином, в разі зупинення кримінального провадження у зв'язку з призовом обвинуваченого для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, доручення про надання безоплатної правничої допомоги у кримінальному провадженні продовжує свою дію, що унеможлиблює подання адвокатом акту надання безоплатної вторинної правничої допомоги з відповідними додатками та отримання оплати за фактично надані ним послуги. Наявне правове регулювання порушує право адвоката на своєчасну оплату наданих послуг. Крім того, відсутність механізму своєчасного припинення доручень автоматично збільшує тривалість стадії кримінального провадження на період, в який правнича допомога фактично не надається.

3. Основні положення проекту акта

Законопроектом пропонується передбачити на законодавчому рівні додаткову підставу припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги шляхом доповнення частини першої статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» новим пунктом 10, відповідно до якого надання безоплатної вторинної правничої допомоги припиняється за рішенням центру з надання безоплатної правничої допомоги у разі якщо кримінальне провадження, в якому особі надається така допомога, зупинено.

4. Правові аспекти

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, закони України «Про безоплатну правничу допомогу», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Прийняття проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 23 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» щодо уточнення підстав припинення надання безоплатної вторинної правничої допомоги» не потребує внесення змін до інших законодавчих актів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття та реалізація законопроекту не потребує додаткових матеріальних та інших витрат, в тому числі з державного бюджету.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Реалізація законопроекту дозволить, зокрема, в умовах воєнного стану, забезпечити належне функціонування механізмів надання безоплатної правничої допомоги особам, призваним для проходження військової служби за призовом під час мобілізації у кримінальному провадженні, своєчасне

припинення доручень з надання безоплатної правничої допомоги та оплати послуг адвокатів, що надають правничу допомогу, відповідно до обсягів наданої допомоги.